

השימוש באופיאטים בשנים 2010-2020 בחתך סוציאקונומי, פריפרי ומגזר

המחקר בוצע במסגרת תוכנית "עתודה לפרופסורה" של מכבי

ד"ר לימור אדלר^{1,2}, בר כהן³, ד"ר שירלי שפירא בן דוד^{1,2},
ד"ר אורי לירן^{1,2}, ד"ר דניאלה רחמים-כהן¹, ד"ר עפית נחלה^{1,4},
ד"ר ארנון שחר¹, פרופ' יוסי עזורי^{1,2}

1. מכבי שירותי בריאות
2. הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת תל אביב
3. הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת בן גוריון
4. הפקולטה לרפואה, אוניברסיטת בר אילן

רקע

השימוש באופיאטים עלה באופן דרסטי בשנים האחרונות. מטרת המחקר הנוכחי היתה להדגים ולנתח את דפוסי השימוש באופיאטים במשך עשור (2010-2020) בקופת החולים בחתך של מצב סוציו-אקונומי, מגורים בפריפריה ומגזר (ערבי / חרדים / כל השאר).

שיטות

במחקר קוהורט רטרוספקטיבי זה שלפנו את כל מטופלי קופת החולים מכבי שרכשו לפחות תרופה אחת ממשפחת אופיאטים בשנות המחקר. לצורך סטנדרטיזציה של המינונים השונים השתמשנו ב-MME (מורפין מ"ג אקוויולנט).

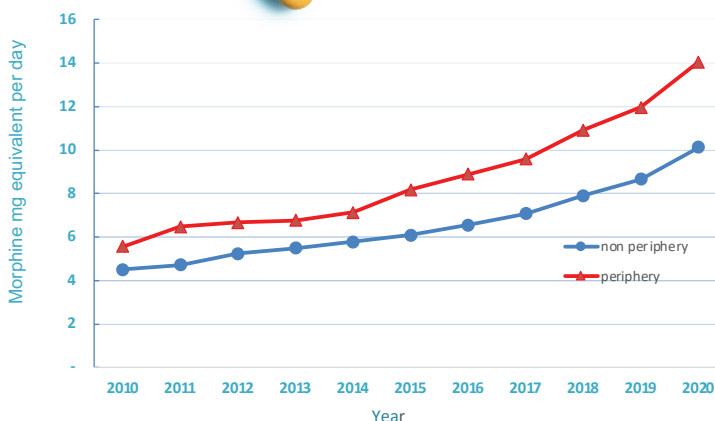
תוצאות

בין השנים 2010-2020, 261,270 מטופלים ענו על קריטריוני ההכלה.

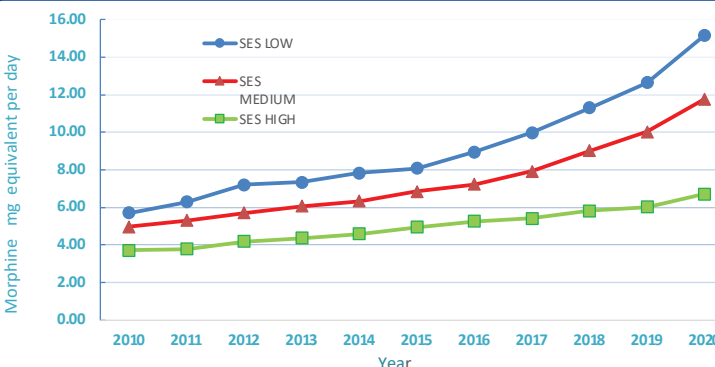
- קצב צריכת אופיאטים בשנת 2010 היה 23.9/1000 מטופלים ו-27.6/1000 בשנת 2020, עלייה של 15%.
- הצריכה הממוצעת היומית ב-MME ב-2010 היתה 4.61 וב-2020 היתה 10.48 (עלייה של 227%).
- ה-MME היומי של תושבי הפריפריה היה גבוה יותר לאורך כל תקופת המחקר לעומת תושבי המרכז (בשנת 2020 14.04 לעומת 10.13, בהתאמה).
- ה-MME היומי הממוצע עלה במשך תקופת המחקר בכל הקבוצות הסוציאקונומיות והיה באופן עקבי גבוה יותר בקבוצה ב-SES נמוך ונמוכה ב-SES הגבוה (בשנת 2020 MME היומי הממוצע היה 15.16, 11.76 ו-6.72 בקבוצת SES הנמוכה, הבינונית והגבוהה).
- לאורך כל תקופת המחקר, מטופלים מהאוכלוסיה הערבית קיבלו יותר מרשמים לעומת האוכלוסיה החרדית והאוכלוסיה הכללית. קצב מתן המרשמים נשאר קבוע באוכלוסיה הערבית, בעוד שבאוכלוסיה החרדית הקצב ירד ובאוכלוסיה הכללית הקצב עלה ב-19%.

דין

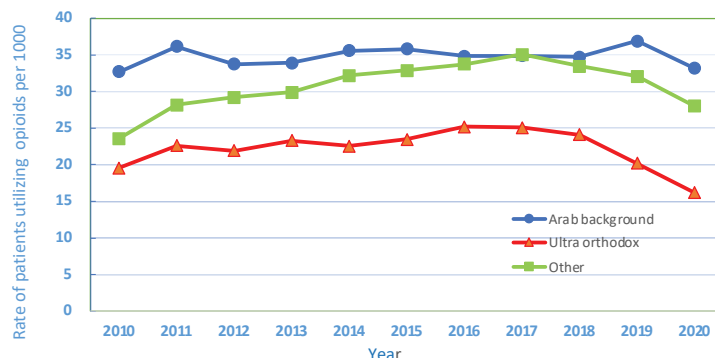
העלייה בקצב השימוש באופיאטים בישראל מהווה בעיה משמעותית לבריאות הציבור. העלייה המשמעותית ביותר איננה במספר הצרכנים אלא בכמות השימוש בקרב הצרכנים (ה-MME). הבעיה הזו חמורה יותר בקרב מטופלים מהפריפריה, מטופלים מקבוצות סוציו-אקונומיות נמוכות ובמגזר הערבי. יש להשקיע מאמץ מיוחד לטיפול בבעית האופיאטים במגזרים הללו.

גרף 1: עלייה ב-MME לאורך השנים, מטופלים מהפריפריה לעומת מטופלים שאינם מהפריפריה

גרף 2: עלייה ב-MME לאורך השנים, מטופלים ב-SES נמוך, בינוני, גבוה

גרף 3: קצב מרשמים לאופיאטים באוכלוסיה ערבית, חרדית וכל השאר